

PREDZAVRŠNI ISPIT ♥

10 $x_1, \dots, x_n \in [3, x]$ = presjeku duljine intervala

$$\text{duljina} = x - 3$$

$$Z = \max\{x_1, \dots, x_n\} - 3$$

↑
varijabla
po kojoj
procjenjujemo

STATISTIKA JE NEPRISTRANA
ako je očekivana vrijednost
pravog vrijednosti:

$$E(Z) = 3$$

$$\int x f(x) dx$$

$$X_i \sim U[3, x]$$

$$f(x) = \frac{1}{x-3} \quad F(x) = \frac{x-3}{x-3}, x \in [3, x]$$

$X = \max\{x_1, \dots, x_n\}$ → ako je max < x, onda je
stati manji od x

$$F_X(x) = P(X < x) = P(\max\{x_1, \dots, x_n\} < x)$$

$$= P(x_1 < x, \dots, x_n < x) = \text{NEZAVISNOST!}$$

$$= P(x_1 < x) \cdot \dots \cdot P(x_n < x)$$

$$= F_{x_1}(x) \cdot \dots \cdot F_{x_n}(x) = \left(\frac{x-3}{x-3}\right)^n$$

$$f_X(x) = F'(x) = n \cdot \left(\frac{x-3}{x-3}\right)^{n-1} \cdot \frac{1}{x-3} = \frac{n}{(x-3)^n} \cdot (x-3)^{n-1}$$

$$E(Z) = E(X-3) = E(X) - 3 = \int_3^x x \cdot \frac{n}{(x-3)^n} \cdot (x-3)^{n-1} dx - 3 =$$

$$\left(\begin{matrix} x-3=t \\ dx=dt \end{matrix} \right) = \frac{n}{(x-3)^n} \int_0^{x-3} (t+3) t^{n-1} dt - 3 =$$

$$= \frac{n}{(x-3)^n} \left[\frac{t^{n+1}}{n+1} + 3 \cdot \frac{t^n}{n} \right]_0^{x-3} = \frac{n}{n+1} (x-3)$$

STATISTIKA NIJE NEPRISTRANA!

$$\frac{n}{n+1} (x-3) \neq x-3$$

DA BUDE NEPRISTRANA:

$$Z = \frac{n+1}{n} (x-3)$$

• da bi bila valjana moramo računati disperziju

2

BINOMNA RAZDIOBA - događaj se dogodio k puta od n

$$X \sim \mathcal{B}(n, p) = \mathcal{B}(4, p)$$

(Poisson - intenzitet dolazaka... / u sat vremena x auti, dr sat y ...)

METODOM NAJVEĆE VERODNOSTI izračunavamo nepoznat parameter!

$$L(p, x_1, x_2, x_3) = P(X=x_1) \cdot P(X=x_2) \cdot P(X=x_3) =$$

3 puta
parameter p

$$P(X=k) = \binom{n}{k} p^k (1-p)^{n-k} \quad \approx \text{BINOMNAAAA...}$$

$$\begin{aligned} L(p, x_1, x_2, x_3) &= P(X=1) \cdot P(X=3) \cdot P(X=0) = \\ &= \binom{4}{1} p (1-p)^3 \binom{4}{3} p^3 (1-p) \binom{4}{0} p^0 (1-p)^4 = \\ &= 16 p^4 (1-p)^8 \end{aligned}$$

→ derivirati po parametru: izjednatiti s 0

$$\ln L = \ln 16 + 4 \ln p + 8 \ln(1-p)$$

$$\frac{d \ln L}{dp} = \frac{4}{p} + \frac{8}{1-p} (-1) = 0$$

$$4(1-p) = 8p$$

$$4 - 4p = 8p$$

$$4 = 12p$$

$$p = \frac{1}{3}$$

3.

$$f(x) = \lambda x^{\lambda-1}, \quad x \in (0, 1)$$

$$L(\lambda, x_1, \dots, x_n) = f(x_1) \cdot \dots \cdot f(x_n) =$$

$$= \lambda x_1^{\lambda-1} \cdot \dots \cdot \lambda x_n^{\lambda-1} =$$

$$= \lambda^n (x_1 \cdot \dots \cdot x_n)^{\lambda-1}$$

konstante!

$$\ln L = n \ln \lambda + (\lambda-1) \ln(x_1 \cdot \dots \cdot x_n)$$

$$\frac{d}{d\lambda} \ln L = \frac{n}{\lambda} + 1 \cdot \ln(x_1 \cdot \dots \cdot x_n) = 0$$

$$\frac{n}{\lambda} = -\ln(x_1 \cdot \dots \cdot x_n)$$

$$\lambda = \frac{-n}{\ln(x_1 \cdot \dots \cdot x_n)} = \frac{-n}{\ln \prod_{i=1}^n x_i}$$

4.

Normalni zakon s nepoznatim parametrima:

x_i	115	120	125	130	135	140
n_i	3	4	7	6	3	2

 $n = 25$

a) točkaste procjene za očekivanje i

$$\bar{x} = \frac{\sum n_i x_i}{n} = 126.6$$

dispersiju:

MOŽDAMO PISATI
FORMULE!!

(a ne samo uvrstiti :))

$$s^2 = \frac{1}{n-1} \sum n_i (x_i - \bar{x})^2 = 51.5$$

b) 90%-tni interval pouzdanosti za očekivanje (formulirajte)

$$p = 0.9$$

$$\text{korekcijski faktor } \frac{1}{\sqrt{25}} = 0.2$$

$$\rightarrow P\left(\bar{x} - t_{n-1, 1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \frac{s}{\sqrt{n}} \leq \alpha \leq \bar{x} + t_{n-1, 1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \frac{s}{\sqrt{n}}\right) = p$$

126.6

125

$$t_{n-1, 1-\frac{\alpha}{2}} = (n-1=24, \alpha=0.1) = 1.711$$

$$\rightarrow P(124.15 \leq \alpha \leq 129.06) = 0.9$$

c) 90%-tni interval (dvostruki) za disperziju

(Ako ne naglase da je jednostruki, radimo dvostruki!)

$$P\left(\frac{(n-1)s^2}{\chi^2_{n-1, 1-\frac{\alpha}{2}}} \leq \sigma^2 \leq \frac{(n-1)s^2}{\chi^2_{n-1, \frac{\alpha}{2}}}\right) = p$$

ni-kvadrat razdioba :)

$$\chi^2_{n-1, 1-\frac{\alpha}{2}} = (n-1=24, 1-\frac{\alpha}{2}=0.95) = 36.415$$

$$\chi^2_{n-1, \frac{\alpha}{2}} = (n-1=24, \frac{\alpha}{2}=0.05) = 13.848$$

$$P(33.94 \leq \sigma^2 \leq 89.25) = 0.9$$

• za disperziju su dosta veliki intervali :)

↳ 90% sam siguran da će se disperzija nalaziti između ovih vrijednosti

5.

$n=100$ žarulja 3 loše

a) 95%-tni interval povjerenja za postotak loših žarulja

$$P_{1-\alpha} = \hat{p} \pm u_{1-\frac{\alpha}{2}} \sqrt{\frac{\hat{p}(1-\hat{p})}{n}}$$

$$\hat{p} = \frac{3}{100} = 0.03 \quad \bullet \text{ poznati postotak dan u zadatku}$$

$$p = 0.95$$

$$\alpha = 1 - p = 0.05$$

$$u_{0.975} = 1.95996$$

$$P(0.0102 < p < 0.846) \sim \text{mislim da je ovo duža formula}$$

b)

koliko mora biti n da bi sa 0.95 mogli
tvrditi da u ovoj pošiljci nema više od
0.05 loših žarulja

$$\hat{p} + U_{1-\frac{\alpha}{2}} \sqrt{\frac{\hat{p}(1-\hat{p})}{n}} \leq 0.05$$

\hat{p} sa početka zadatka,
nije bitno što \hat{p} ovisi o n

$$n \geq 279.48$$

$$n = 280$$

(da je bilo $n \leq 279.48$)
onda $n = 279$

6.

TESTIRANJE HIPOTEZA

prosječna ocjena barem 3.5

barem = lijevi

$$n = 10$$

2, 4, 4, 3, 5, 1, 5, 2, 3, 5

$$\alpha = 0.1$$

$$H_0 \dots \mu = 3.5 \rightarrow \mu_0$$

$$H_1 \dots \mu < 3.5 \quad \text{LJEVI TEST}$$

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i}{n} = 3.4$$

$$t = \frac{\bar{x} - \mu_0}{\frac{s}{\sqrt{n}}} = \frac{3.4 - 3.5}{\frac{0.221}{\sqrt{10}}}$$

$$t = -0.221$$

$$s^2 = \frac{1}{n-1} \sum n_i (x_i - \bar{x})^2 = 2.04$$

GLE!!

KRITERIJ ZA ODBACIVANJE H_0

$$t < -t_{n-1, 1-\alpha} = -1.383$$

$$-0.221 < -1.383$$

X Nije istina

H_0 se prihvata,
profesor nije prekršio
određenje :)

↓ MORA SE NAPISATI
ZAKLJUČAK!

7.

2% škarta → tvornica tvrdi

Na vzorku od 500 bilo je 16 škartnih.
 $\alpha = 0.05$ Deklaracija neče uveljati ako ima
više od 2% škarta.

$$H_0 \quad \dots \quad p = 0.02$$

$$H_1 \quad \dots \quad p > 0.02$$

HIPOTEZA O
PROPORCIJI...

$$\hat{u} = (\hat{p} - p_0) \sqrt{\frac{n}{p_0(1-p_0)}}$$

$$\hat{p} = \frac{m}{n} = \frac{16}{500}$$

$$\hat{u} = 1.917$$

$$\hat{u} > u_{1-\alpha} \rightarrow \text{KRITERIJ ZA ODBACIVANJE } H_0$$

$$u_{1-\alpha} = u_{0.95} = 1.64485$$

$$1.917 > 1.64485$$

✓

Odbacujemo H_0 .
Tvornica laže.

8.

$\alpha = ?$ za prihvatanje hipoteza o jednakosti
srednjih ocena

	1	2	3	4	5
E1	7	16	28	14	11
R1	10	13	30	16	9

$$n = 76$$

$$m = 78$$

$$\bar{x} = 2.078$$

$$\bar{y} = 3.013$$

$$s_x^2 = 1.354$$

$$s_y^2 = 1.363$$

$$H_0 \dots a_1 = a_2$$

$$H_1 \dots a_1 \neq a_2$$

$$S_z^2 = \frac{1}{n+m-2} [(n-1)s_x^2 + (m-1)s_y^2] = 1.358$$

$$t = \frac{\bar{x} - \bar{y}}{\sqrt{S_z^2}} \sqrt{\frac{nm}{n+m}} \sim t_{(n+m-2)} = 0.3518$$

KRITERIJ ZA ODBACIVANJE H_0

$$|t| > t_{n+m-2, 1-\frac{\alpha}{2}}$$

onemamo α nego pita kad možemo
prihvatiti hipotezu

$$H_0 \text{ prihvaćamo: } |t| < t_{n+m-2, 1-\frac{\alpha}{2}} = (n+m-2 = 152, 1-\frac{\alpha}{2} = ?)$$

$$0.3518 < t_{n+m-2, 1-\frac{\alpha}{2}}$$

prvi veći od
ovog

→ najbliži za $\alpha = 0.7$

9.

 χ^2 -test ; Poisson, $\alpha = 0.05$

npr.

15
4
3RAZREDI SE
GRUPIRAJU ACO
IHA MANJE
OD 5
ELEMENTA

x_i	n_i	p_i	np_i	$\frac{(n_i - np_i)^2}{np_i}$
0	120	0.61	125.05	0.196
1	52	0.3	61.5	1.47
2	19	0.076	15.58	1.06
3	3	0.013	2.665	
4	1	0.016	0.32	
Σ	205	1	≈ 205	$\chi^2 = 2.726$

$$\text{Poisson: } p = \frac{x^k}{k!} \cdot e^{-\lambda} \quad \lambda = \bar{x} = E(x) = \frac{\sum n_i x_i}{n} = 0.5$$

$$f = m - r - 1 = 1$$

$\begin{matrix} \text{"} & \text{"} \\ 3 & 1 \end{matrix}$

r - broj parametara koje smo sami računali

$$\chi^2_{1,0.95} = 3.841$$

$$\chi^2 = 2.726 < \chi^2_{1,0.95} = 3.841$$

Ho prihvaćamo, podaci se ravnaju po Poissonovoj razdiobi

10.

(zadani 22V)

imamo
10 znakmenki
jednako su
uporabne

x_i	n_i	p_i	np_i	$\frac{(n_i - np_i)^2}{np_i}$
0	74	1/10	80	
1	92	1/10	80	
...	
9	81	1/10	80	
	800			

- ima 10 materijalnih
negde rešeno

$$\chi^2 = 5,152$$

↓ svaka bi
se trebala
pojaviti 80 puta

$$\alpha = 0,1$$

$$p = 10 - 0 - 1 = 9$$

$$\chi^2_{p, 1-\alpha} = \chi^2_{9, 0,9} = 14,684$$

$$5,152 < 14,684$$

Prilivacimo H₀ !)

KRITERIJ
ZA ODBACIVANJE

$$\chi^2 > \chi^2_{p, 1-\frac{\alpha}{2}}$$

1. Ispitivanje hipoteze H_0 "može li se pojaviti"

$$\alpha = 0.95$$

Moramo proveriti ravnu li je podaci po nekoj razdiobi \rightarrow χ^2 (hi-kvadrat)!

• nije zadana razdioba po kojoj se ravna

• tako odrediti teoriju verovatnoći (e pa po principu iz prvog semestra, svaki slučaj posmatramo)

x_i	n_i	p_i	np_i	$\frac{(n_i - np_i)^2}{np_i}$
0	4	$(\frac{1}{2})^4$	6	0
1	26	$(4)(\frac{1}{2})(\frac{1}{2})^3$	24	
2	35	$(\frac{1}{2})(\frac{1}{2})^2(\frac{1}{2})^2$	36	1/36
3	24	$(\frac{1}{2})(\frac{1}{2})^3(\frac{1}{2})$	24	0
4	7	$(\frac{1}{2})^4$	6	1/63
	96			7/36

GLE! 😊

↓ skivena je BINOMNA RAZDIOBA

$$f = 4 - 0 - 1 = 3$$

$$\alpha = 0.95$$

$$\chi^2_{3,0.05} = 0.352$$

Prihvataemo / ne odbacujemo? :